

AVONDDIENST

zaterdag 20 april 2019, Paaswake
Grote Kerk, Wildervank
voorganger: ds. Marien Grashoff

Muziek Johann Sebastian Bach, 'Wir setzen uns mit Tränen nieder' (1728)

Judas werpt zich van een rots, ets van Jan Luyken, ca. 1700

DIENST VAN DE VOORBEREIDING

Zingen : *Lied 598 (2x)*

Binnenbrengen van het Licht

Zingen : *Lied 601: 1, 2*

Lof van het Licht¹

Verheffen wij de harten!
WIJ HEFFEN ZE OP TOT GOD!
Het is goed, Levende God,
u met hart en ziel toe te zingen
en te zegenen.

Want in deze nacht
gaat de dood voorbij
aan de deurposten van uw volk,
Zoals u Israël uit Egypte bevrijdde
en hen op het droge door de zee geleidde:
de nacht waarin u als een vuurkolom
het donker hebt verdreven.

Dit is de nacht

---

¹ Vrije bewerking naar de oude Latijnse lichtprefatie; Jan de Jongh, *De honderd dagen rond Pasen* (Zoetermeer: Meinema, 1997, 2e druk) p105.

die heel de aarde rond
gevierd wordt als de nacht van bevrijding
uit het duister van de kwade machten.

Dit is de nacht
waarin wij vieren
hoe de Mensenzoon wordt bevrijd
van de banden van de dood.
Het leven vindt geen zin
als niet het licht van uw aanschijn
over ons opgaat.
Daarom zegenen en danken wij u,
Lichtende!

Laat dan het licht
dat gij in ons midden hebt ontstoken,
deze kaars,
tot een teken zijn waaraan wij ons koesteren;
wijs ons de weg in het Licht van Pasen.
Maak zo ook òns tot licht
temidden van alle duisternis in deze wereld.
Door hem, Jezus de Gezalfde,
die is opgegaan als Morgenster.
Amen.

Zingen : Lied 601: 3

DIENST VAN HET WOORD

Toelichting bij de liturgische schikking Gebed bij de opening van de Schriften

Rembrandt, *Judas geeft de zilveren penningen terug*, 1629

Lezing uit de Profeten : Ezechiël 37,11-14²

Zingen : Lied 610: 4, 5, 6

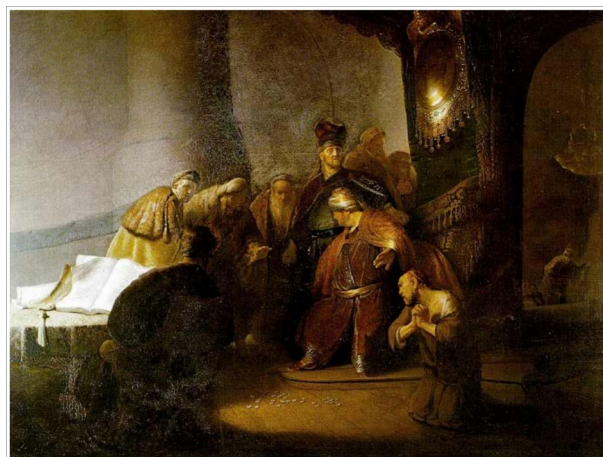
Lezing uit het Evangelie : Matteüs 27,3-5³

Overdenking

Op Stille Zaterdag houden we een Paaswake.

Het is de tussentijd, tussen het sterven van Jezus en de opwekking uit de doden. De neiging is om alvast maar vooruit te grijpen op de Paasmorgen, de goede afloop. Maar het is juist belangrijk om bewust in die tussentijd te blijven. *In limbo*, zeggen Engelstaligen, 'aan de rand'.

Want aan die rand gebeurt iets waar wij ieder jaar stilzwijgend aan voorbijzien: Judas verhangt

² [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – bewerkt.

³ [Naardense bijbel](#) (2014) – iets bewerkt.

zichzelf. Alleen Matteüs vertelt dat,⁴ en hij is ook de enige die weet te melden dat Judas zèlf om geld vroeg voor het 'dorgeven' van Jezus. Matteüs noemt zelfs een bedrag: dertig zilverstukken. Wat daarvan precies de waarde was, valt niet meer te achterhalen.⁵ Maar dat bedrag heeft hij van de profeet Zacharias.

Bij Zacharias gaat het om het beledigend lage loon dat de profeet krijgt – en dat hij daarom ook meteen weer mag weggooien.⁶ Zacharia is ook de profeet die sprak van *de rechtvaardige koning* die zal komen, *oetmoedig, rijdend op een ezel*.⁷ Die woorden klonken op Palmzondag, bij het verhaal van Jezus' intocht in Jeruzalem.

Het is alsof hier, met Judas die de dertig zilverstukken weer weggooit, de cirkel van de profetie gesloten wordt. Hier houdt het oude op en begint het nieuwe: het nieuwe koningschap van de oetmoedige en rechtvaardige koning. Maar Judas kan dat niet meer zien.

De priesters zijn niet in hem geïnteresseerd. Ze laten Judas aan zichzelf over en weigeren hem de verzoening die hij zoekt. Geen offer in de tempel, geen herstel, geen omkeer. Judas smijt het geld de tempel in. Zijn Heer is gestorven en hij kan geen enkel licht meer ontdekken.

Zoals Jezus sterft aan het hout van het kruis, sterft Judas aan het hout van een boom. Op een uiterst wrange manier blijft Judas Jezus trouw tot in de dood. Maar zal er voor hem ook Pasen zijn?

Daar zitten we: *in limbo*, op het randje. Heeft Judas gelijk? Loopt de weg hier inderdaad dood? Laten we niet te snel denken dat Pasen vanzelf wel komt. Voor wie werkelijk rouwt, is Pasen een berg waar je niet overheen kunt kijken.

Judas is de duistere leerling. Hij belichaamt de schaduwzijde van wat het is om Jezus te volgen. Die schaduw wegzetten als 'de verrader' – en dat zijn wij dan lekker niet – of die ontkennen als 'dood en verdwenen' – en dan hoeven wij er verder niet bij stil te staan – dat is heel gevaarlijk. De schaduw houdt ons evengoed een spiegel voor.

Maar wie zo onder de indruk is van die schaduw als Judas zelf, staat op een doodlopende weg. Zelfs letterlijk. De schaduw moeten we durven zien, maar de weg naar het leven vinden we ergens anders.

Amen.

Muziek : 'Wat ik gewild heb' (Huub Oosterhuis)

---

⁴ In [Handelingen 1,18v](#) geeft Petrus een andere, nogal plastische, versie: Judas kocht van het geld dat de priesters hem gaven een stukje grond en daarop is hij neergestort en 'opengebarsten'.

⁵ Geleerden komen met uiteenlopende suggesties voor welke zilvermunt bedoeld kan zijn. Afhankelijk van het zilveragehalte daarvan zou het in hedendaagse waarde gaan om ca. € 175. Volgens [Exodus 21,32](#) was 30 zilverstukken de schadevergoeding voor een knecht die door iemands rund op de horens was genomen. De middeleeuwse Talmoed-geleerde [Maimonides](#) stelde, dat 30 zilverstukken gelijk stonden aan de halve waarde van een vrij persoon.

⁶ [Zacharia 11,12v](#).

⁷ [Zacharia 9,9v](#).

DOOPGEDACHTENIS

Door het water gaan : Exodus 14,21-29⁸

Zingen : *Lied* 350: 1, 2, 4

Doopwater wordt binnengebracht

Geloofsbelijdenis⁹

IK-ZAL-ER-ZIJN is onze God.
God over de goden,
Schepper van hemel en aarde,
Licht uit Licht,
die ons op de aarde zendt
om die te bewonen, bebouwen en bewaren.
Vader van zijn volk onderweg,
Moeder van alle levenden,
Gever van leven.
DAT GELOOF IK.

Onze God zendt ons Jezus van Nazaret,
de Gezalfde, zoon van David,
de Levende, zoon van Maria,
de Opgestane, de Mensenzoon.
Hij roept ons om hem te volgen
op de weg naar Gods vrederijk.
DAT GELOOF IK.

De Geest is het die levend maakt,
die ons leidt in de waarheid,
die gemeenschap sticht en bouwt,
en verdeeldheid heelt tot eenheid.
Door de Geest durven wij geloven
dat de toekomst niet te vrezen is,
want in het eind is alles goed.
DAT GELOOF IK.
AMEN.

Persoonlijke doopgedachtenis

Wisselen van de antependia

Zingen : *Lied* 360: 1, 2, 6

DIENST VAN DE DOORTOCHT

Gebeden

Onze Vader

Lezing van het Paasevangelie : Johannes 20,1-9¹⁰

Paasgroet

---

⁸ [Bijbel in gewone taal](#) (2014) – iets bewerkt.

⁹ Bewerking van: Jan de Jongh, *De honderd dagen rond Pasen* (Zoetermeer: Meinema, 1977, 2e druk) p110.

¹⁰ [Bijbel in gewone taal](#) (2014) – iets bewerkt.

Paaslied : Lied 642
Zegen